

Bilag til Bet. o. F. t. midlert. L. om off. Tilsyn med visse Virksomheder.

I nogle af disse Associationer fremvinges Reglerne i det Øjemed at holde Konkurrence udefra borte ved at paalægge Køberne Betingelser, der indskrænker deres Handlefrihed, f. Eks. ved at indrømme særlig Sconto eller „udsatte“ Rabatter udbetalt efter  $\frac{1}{2}$ —1 Aar, naar Køberen stadig har aftaget sit Forbrug hos Sælgeren, alene til de Kunder, som forpligter sig til ikke at købe hos andre end hos Associationens Fabrikker, eller ved at nægte at købe halvferdige Produkter hos Fabrikker, medmindre disse forpligter sig til efterhaanden at forsyne Associationens Medlemmer med saadanne. Ved en industriel Organisation, der nu har et faktisk Monopol paa mindst fire Femtedele af Leverancen af Skotøjsmaskiner i Storbritannien, fandt vi, at dette Monopol for en stor Del var skabt og opretholdtes ved den lige saa snildt udtænkte som konsekvent gennemførte Trafik: at udleje Skotøjsmaskiner paa de Vilkaar, at Brugeren af en af Selskabet fremstillet Maskine ikke blot var indskrænket i Retten til at leje eller købe lignende Maskiner hos noget Firma udenfor Organisationens, men ogsaa praktisk talt afskaaret fra hos et saadant Firma at købe andet Maskineri, han maaske havde Brug for i sin Forretning.

En mægtig Association af Metalfabrikker paalægger Konkurrencen fra Udlandet en virksom Indskrænkning gennem en Overenskomst med Forbundet af Forhandlere og Grossister, ved hvilken Forbundet forpligter sig til ikke at importere Varer af den Slags, som fremstilles af Associationen, mod til Gengæld at oppebære en garanteret større Fordel ved Forhandlingen end den, der normalt fortjentes i denne Virksomhed. Et yderligere Baand paa eventuel Konkurrence fra engelske Fabrikker udenfor Associationen skabes ved den Maade, paa hvilken „Merchante Federation“ gaar frem, nemlig ved at give Rabatter og Sconti til Detaillisterne paa Betingelse af, at de udelukkende handler med Føderationens Medlemmer, der saa atter kun fører Varer, der er fabrikerede af Associationens Medlemmer. En anden stor Sammenslutning, som for en stor Del kontrollerer Forsyningen med en bestemt Husholdningsartikel, har i sine Kontrakter med Detailhandlere en Bestemmelse, hvorefter Detaillisten ikke maa sælge noget andet Fabrikat af de omtalte Varer til en lavere Pris. Dette aabner en konkurrerende Fabrikant Mulighed for at sælge til Detaillisten til en lavere Pris end Sammenslutningen, men gør det paa den anden Side umuligt for ham at skabe en almindelig Efterspørgsel efter et nyt Mærke ved at undersøge Sammenslutningen. Kun i det store Flertal af Sammenslutninger, for hvis Vedkommende Forholdet har været dokumenteret for os, er en saa stor Procentandel af Virksomhederne med i Sammenslutningen (i enkelte Tilfælde helt op til 98 pCt.), at det for paa virksom Maade at opretholde et faktisk Monopol har været unødvendigt at paabyde indskrænkende Betingelser. Det ser ud, som om mange af disse Associationer er fremkommet som Resultatet af en midlertidig trykket Tilstand i de enkelte Virksomheder. Herom har et Vidne udtalt, at

„kun sjældent er en Association kommen til Eksistens, førend den paagældende Industrigren truedes med en Katastrophe, saafremt der ikke fandt en Sammenslutning Sted“.

4. Vi har været i Besiddelse af et omfattende Bevismateriale, hvorefter de nævnte Associationers Vækst og Indflydelse i høj Grad er gaaet frem under Krigen, ligesom det ses, at dette Resultat først og fremmest skyldes de ekstraordinære Krigsforhold, som Følge af hvilke Regeringen fandt det fornødent gennem Ammunitionsministeriet og andre Regeringsdepartementer i disse Tilfælde at søge Raad hos de mest sagskyndige i en vis Industrigren og i andre Tilfælde at rationere Raamaterialerne gennem en repræsentativ Organisation af den paagældende Industri. Firmaer, der ikke var Medlemmer af nogen Tilslutning, og som af den Grund ikke hørtes af Regeringen, lod sig herved bevæge til at gaa ind i en eksisterende Association eller i nogle Tilfælde at danne repræsentative Grupper med det Formaal at sætte Regeringen i Kundskab om Forhold, der var af Interesse for deres Virksomhed.

Der synes ikke at kunne være Tvivl om, at et stort Antal virkelig industrielle Associationer er dannet under Krigen, om hvilke det sikkert kan ventes, at de vil komme til at kontrollere og regulere Priser og Vilkaar i Industrien paa samme Maade som de før Krigen eksisterende Associationer allerede gjorde, og det er endvidere sandsynligt, at den hyppig indførte Samvirken og Drøftelse af Forhold af fælles Interesse, som er blevet Resultatet af Oprettelsen af de rent raadgivende Grupper af